

2. Великий тлумачний словник (ВТС) сучасної української мови.
URL: <https://1531.slovaronline.com/>

3. Сушик І.В. Етика бізнесу: навч. посіб. / І.В. Сушик, О.Г. Сушик, Я.М. Мартинюк, В.В. Вісин. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.

4. Словник староукраїнської мови на «Ізборнику». URL: <http://izbornyk.org.ua/>

УДК 811.161.2' 23:811.161.2' 373

І.І. Снігурова
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: д. філол. н., проф. Т.Ф. Осінова

МОВА – ДУША НАРОДУ (КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА)

Мова є найбільшим і найдорожчим багатством кожного етносу й відображає характер, пам'ять, історію і могутню духовну сутність народу, а також його звичаї, традиції, побут, сучасне й минуле. За допомогою мови ми успадковуємо культуру від покоління до покоління.

Фразеологія – один з найбільш рухомих шарів мови. Фразеологічний фонд української мови – це цінна лінгвістична спадщина, в якій відображається бачення світу, національна культура, звичаї, фантазія та історія народу. Фонд усталених висловів постійно поповнюється внаслідок трансформацій, міжмовних «міграцій», і тому недостатньо знайти відповідний стійкий вислів, треба ще й розкодувати його глибинний смисл, тому фразеологізми й визначають терміном «ідіома», що в перекладі з грецької означає «своєрідна». Саме завдяки цій неповторній рисі можна пізнати культуру певного народу.

У широкому розумінні до фразеології належать і прислів'я та приказки, вивчення яких дозволяє не тільки значно розширити лінгвістичну компетенцію. Прислів'я й приказки узагальнюють досвід українського народу, віддзеркалюють його світогляд, духовність, ментальність, увиразнюють мовлення, надають мові яскравості, глибини, влучності.

Глобалізаційні процеси посилюються не лише внаслідок науково-технічного розвитку світу, але й через його воєнізацію останнім часом, переміщення великих груп населення по різних країнах, що поглинає й деформує нашу ментальність, призводить до втрати національних рис. Тому створення словника українських фразеологізмів (паремій), що акумулюють ментальний досвід нашого народу, є **актуальною** проблемою.

Метою цієї наукової розвідки є розроблення загальної концепції фразеологічного словника тлумачного типу, який буде укладено на матеріалі українських прислів'їв та приказок, що репрезентують українську ментальність, зокрема любов до Батьківщини, родинні цінності, ставлення до себе й до інших тощо.

Джерельною базою запропонованого фразеологічного словника є «Українські приказки, прислів'я і таке інше», зібрані М. Номисом, «Галицько-руські народні приповідки» Івана Франка, а також «Прислів'я та приказки» М. Пазяка (1989, 1990, 1991 років), що значною мірою репрезентують специфіку українських паремій.

Принцип укладання пропонованого словника прислів'їв та приказок – тематичний. Словник складається з десяти розділів відповідно до постулатів, що формують українську ментальність: 1. Батьківщина. Земля. 2. Мова українського народу. 3. Родина. 4. Дім. Рідна хата. 5. Праця. Народний побут. 6. Знання. Навчання. 7. Громада. 8. Релігія. Церква. 9. Моральні цінності. Спілкування. 10. Пам'ять нащадків.

Дослідження мовних рис українського менталітету дає можливість розкрити глибинні процеси цього унікального явища, яке є важливим чинником культурного коду української нації. У межах кожного розділу за алфавітом репрезентовано прислів'я та приказки.

Структура кожної словникової статті містить такі компоненти: 1) реєстрова одиниця (РО); 2) посилання на джерело, де зафіксована РО (використовуються відповідні скорочення, представлені у списку прийнятих скорочень); 3) елементи етнокультурної конотації та мовний коментар.

У дефініції фразеологічного словника зазначаємо загальний характер словникової одиниці, покликання на джерело паремії. Дефініція укладається з урахуванням значень словників, що подають тлумачення паремій. У процесі підготовки до укладання фразеологічного словника активно використовуємо академічні

словники різних часів, сучасні словники прислів'їв та приказок, а також простежуємо зміни в значеннях фразеологічних одиниць.

Призначення запропонованого словника – популяризувати фразеологію української мови, а також сприяти підвищенню комунікативної компетенції сучасного мовця, формуванню й розвитку культури мовлення українців – представників різноманітних соціальних верств і професій: учнів, студентів, викладачів, політиків, чиновників, митців, підприємців та усіх небайдужих до народної мудрості, образного мислення й українського слова. Цим зручним словником зможуть користуватися й іноземні громадяни.

Перспективу роботи становить подальша лексикографічна діяльність щодо створення словника активного типу із залученням трансформованих у сучасному мовленні фразеологічних одиниць та їхнього витлумачення в контекстах сучасного мовлення.

Література

1. Баран Я.А., Зимомря М.І. Теоретичні основи фразеології. Ужгород: Ужгородський державний університет, 1999. 176 с.
2. Космеда Т.А., Осіпова Т.Ф. Комунікативний кодекс українців у пареміях: Тлумачний словник нового типу. Дрогобич: Коло, 2010. 272 с.
3. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 494 с.

УДК 811.161.2'06:81'276.1(043)

*Д.А. Соломоненко
Харків, КЗ «ХГПА» ХОР
Наук. кер.: к. філол. н., доц. О.М. Геращенко*

ПОНЯТТЯ СЛЕНГУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СОЦІОЛІНГВІСТИЦІ

В академічних підручниках із сучасної української літературної мови сленгізмам зазвичай приділяють дуже мало уваги, з коротким поясненням та декількома прикладами. Це пов'язано з тим, що в науці досі наявне негативне, заперечне ставлення до сленгу як периферійного явища лексико-семантичної системи мови. На нашу думку, сленг як соціолект є органічною частиною української мови і